

Täysistunto

Keskiviikko 3.4.2024 klo 14.00—19.50

12. Lakialoite laiksi yliopistolain muuttamisesta

Lakialoite LA 4/2024 vp Suna Kymäläinen sd ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Tässäkin vaiheessa keskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Edustaja Kymäläinen.

Keskustelu

19.30 **Suna Kymäläinen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Monilla hyvinvointialueilla on pulaa lääkäreistä, ja erityisesti pienempien paikkakuntien terveyskeskuksiin heitä on vaikea saada. Vuokratyövoiman käyttö on erittäin kallista, ja siitä pyritäänkin pääsemään mahdollisuuksien mukaan eroon. Tästä syystä olisi tärkeää, että vasta valmistuneet lääkärit saataisiin mahdollisimman kattavasti hyvinvointialueiden palvelukseen ja että terveyskeskuslääkäripulaa voitaisiin suitsia.

Nyt käsiteltävässä lakialoitteessa ehdotetaan lisättäväksi yliopistolakiin uusi 41 b §, joka velvoittaisi lääketieteen lisensiaatin tai hammaslääketieteen lisensiaatin tutkintoon johtavaan koulutukseen hyväksytyt antamaan kirjallisen sitoumuksen siitä, että tutkinnon suorittamisen jälkeen työskentelee koulutustaan vastaavassa, terveydenhuoltolaisessa tarkoitettussa tehtävässä hyvinvointialueen tai kunnan virassa tai sitä vastaavassa virassa Ahvenanmaan maakunnassa tai koulutustaan vastaavassa tai sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan virassa vähintään kolme vuotta. Aloitteessa ehdotetaan lisäksi, että henkilö olisi korvausvelvollinen, mikäli hän laiminlöisi palvelussitoumustaan. Korvaussumma voisi vastata enintään puolta valtiolle hänen koulutuksestaan aiheutuneista kustannuksista.

Ehdotetun muutoksen tarkoituksena on vastata julkisen terveydenhuollon piirissä erityisesti terveyskeskuksissa vallitsevaan lääkäripulaan velvoittamalla lääketieteen tai hammaslääketieteen lisensiaatit työskentelemään tutkinnon suorittamisen jälkeen koulutustaan vastaavassa julkisen terveydenhuollon virassa vähintään kolme vuotta. Näin voitaisiin nykyistä paremmin turvata lääkärien määrää julkisessa terveydenhuollossa.

Lääkäritilanteessa on tutkimusten mukaan alueellisia eroja. Alueille, joilla ei ole omaa yliopistollista sairaalaa ja joilla ei anneta lääketieteellistä koulutusta, on usein vaikeampaa rekrytoida lääkäreitä. Erityisen vaikeaa se tuntuu olevan muun muassa itäisessä Suomessa. Taustalla vaikuttavat muun muassa syrjäinen maantieteellinen sijainti, puolison työllistymismahdollisuudet, koettu työtaakka sekä mahdollisesti myös se, mistä lääkäriksi koulut-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 29/2024 vp

tautunut on itse kotoisin. Mikäli paikkakunnalle ei ole siteitä, se koetaan pieneksi ja syrjäiseksi ja vastaavasti on tiedossa, että terveysasemalla on lääkärivajetta ja että työtaakka on siksi suuri, terveysasemaa ei välttämättä koeta kovin vetovoimaiseksi. Lisäksi pieni terveysasema on nuorelle lääkärille vähemmän kiinnostava kuin isompi, jossa on paremmin tukea saatavilla. Jos kuitenkin lääkäreillä olisi käytössä ehdotetunlainen palvelussitoumus, se lisäisi valmistuneille lääkäreille kannusteita hakeutua myös syrjäisempien seutujen terveyskeskuksiin töihin.

Ehdotetun kaltainen palvelussitoumus ei olisi uusi asia. Vastaava palvelussitoumus on jo käytössä olemassa olevassa lainsäädännössä upseerien kohdalla. Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain 29 §:ssä säädetään upseerien palvelussitoumuksista. Pykälän 2 momentissa on säädetty myös upseerin korvausvelvollisuudesta, mikäli hän ei täytä palvelussitoumustaan. Sitoumusajan pituus on esimerkiksi lentäjäksi ja tähystäjäksi opiskelevan osalta sotilasvirkaan koulutettavana oppilaana ja virassa yhteensä jopa 14 vuotta koulutuksen alkamisesta lukien. Lentoupseerin ammattiin valmistava koulutus on kalleimpia tutkintoja, joita Suomessa voi suorittaa. Sotilaslentäjien palvelussitoumusaika on pitkä, jotta voidaan varmistaa, että pitkän ja kalliin koulutuksen hyöty saadaan parhaalla mahdollisella tavalla yhteiskunnan käyttöön.

Myös lääkärin tutkinto on edelleenkin kalleimpien tutkintojen joukossa. Tästä näkökulmasta hyvinvointiyhteiskunnalla on oikeus velvoittaa koulutuksen saaneet työskentelemään yhteiskunnan hyväksi. Tämä olisi myös julkiselle taloudelle kustannustehokas ratkaisu lääkäripulaan vastaamiseksi, kun vuokratyövoiman tarve vähenisi. Lääkärin työuran aikana kolmen vuoden sitoumusaika ei ole pitkä, mutta tämän muutoksen yhteiskunnalliset vaikutukset olisivat merkittävät.

Arvoisa rouva puhemies! Kuten kaikki tässä salissa tiedämme, hyvinvointialueiden taloudellinen tilanne on erittäin haastava. Keskeisiä terveydenhuollon kustannusten hillitsemisen kannalta ovat perusterveydenhuollon toimivuus ja tehokkuus, jotta erikoissairaanhoidon tarve vähenisi. Tässä juuri esimerkiksi terveyskeskuslääkärit ovat olennaisessa osassa. Jos ihmiset saavat tarvitsemansa avun perusterveydenhuollossa, tarvitaan paljon vähemmän kalliita erikoissairaanhoidon palveluita. Siksi toivonkin, että aloitteessa ehdotetulla lakimuutoksella voitaisiin osaltaan puuttua terveyskeskuslääkäripulaan. Muutoksella olisi tärkeä vaikutus paitsi julkisen talouden myös alueiden ja ihmisten yhdenvertaisuuden näkökulmasta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.